

“รัฐบาลกับความจริงจัง ในการแก้ปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้”

“ความจริงใจอย่างเดียวไม่พอ ต้องใจกว้างด้วย”

เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๒ สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้จัดอภิปรายเรื่อง “รัฐบาลกับความจริงจังในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ณ หอประชุมมหาวิทยาลัย โดยมีผู้ร่วมอภิปราย ๕ คนคือ นายพิชัย รัตนพล รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ พลตรีกิตติ รัตนฉายา รองแม่ทัพกองทัพภาคที่ ๔ นายเด่น โต๊ะมีนา รองหัวหน้าพรรคเอกภาพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปัตตานี นายวินัย สะมาฮูน กรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย ตัวแทนสำนักจุฬาราชมนตรี และนายปัญญา ยวนแหล รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีฝ่ายวิชาการของสมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการอภิปราย

อย่าทำให้เขาเหมือนเรา

นายบัญญัติ ยวนแหล รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้เริ่มอภิปรายเป็นคนแรก โดยแสดงความรู้สึกเชื่อมั่นว่ารัฐบาลมีความจริงใจในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะในด้านการศึกษารวมทั้งชี้ให้เห็นถึงการส่งเสริมการศึกษาในระดับต่าง ๆ ตลอดเวลา ๒๐ กว่าปีที่ผ่านมา กระทรวงมหาดไทยก็ได้ในโควตาพิเศษแก่นักเรียนไทยมุสลิมเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาทั่วประเทศปีละประมาณ ๕๐ คน โหมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๕ ก็ได้มีการระบุไว้ชัดเจนว่าในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โรงเรียนชั้นประถมและมัธยมแห่งใดหากมีนักเรียนไทยมุสลิมเรียนอยู่เกินกว่า ๕๐ เปอร์เซนต์ให้มีการสอนศาสนาอิสลามได้ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

วิทยาเขตปัตตานีเอง ก็เป็นศูนย์กลางสอนศาสนาอิสลามของประเทศไทยมาแต่ปี ๒๕๒๕ ผลผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรี ซึ่งต่อมาได้มีการจัดตั้ง "วิทยาลัยอิสลามศึกษา" ขึ้น ขณะนี้อยู่ที่ขั้นตอนการพิจารณารายละเอียดบางอย่างจากคณะกรรมการกฤษฎีกาอยู่ อีกตัวอย่างหนึ่งที่รองอธิการยกขึ้นมาก็คือคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการพิเศษให้โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์รับนักเรียนไทยมุสลิมเข้าเรียนปีละประมาณ ๑๕๐ คน เพื่อเร่งรัดพัฒนาให้เข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยในรอบปีที่ผ่านมามีเด็กกลุ่มนี้สามารถเข้ามหาวิทยาลัยได้ถึง ๖๕ เปอร์เซนต์ อย่างไรก็ตามก็ยังมีปัญหาและอุปสรรคอีกมากมายที่ทำให้ความจริงใจของรัฐบาลไม่ประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมาย รองอธิการชี้ให้เห็นว่าตัวปัญหาใหญ่ ก็คือคนของรัฐบาลที่มาอยู่ที่นี้ แม้ว่ารัฐบาล

จะพยายามที่จะเลือกคนดีมารับราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นี้แล้วก็ตาม แต่คนดีอย่างเดียวนั้นไม่พอ ต้องเป็นคนดีที่เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นด้วย รวมทั้งต้องมีหัวใจที่ให้บริการ ในตอนท้ายผู้อภิปรายได้กล่าวไว้ว่า สิ่งเดียวที่นำจะทำคือ "อย่าทำให้เขาเหมือนเรา" เราในที่นี้หมายถึงไทยพุทธ ศาสนาต่างถิ่นประเพณีต่างถิ่นในเมืองไทย มีความหลากหลายใช่จะมีแต่กลุ่มพุทธ มีทั้งม้ง อีโก้ กะเหรี่ยงลาว เพราะฉะนั้นเราต้องใช้ความหลากหลายนี้มาปรับตัวของเราในถิ่นนี้

เราต้องยอมรับความแตกต่าง

นายวินัย สะมาฮูน อภิปรายเป็นคนต่อไป โดยแสดงความเห็นว่าเป็นเรื่องความจริงใจนั้น ไม่สามารถพิสูจน์ได้ แม้แต่ทางด้านกฎหมายสิ่งที่พอจะพิสูจน์ความจริงใจได้ก็มีเพียงเจตนา สูตรในการพิจารณาความจริงใจหรือความบริสุทธิ์ใจก็คือ เราถือความจริงใจตรงที่ว่าเมื่อได้กระทำกรณีนั้นไปแล้ว เราจะไม่มีการทวงบุญคุณนั้นแสดงว่าการกระทำนั้นมีความจริงใจ ถ้าการกระทำอะไรที่เป็นผลประโยชน์ต่อคนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดแล้วผู้กระทำมาทวงบุญคุณกันภายหลัง นั่นเป็นเครื่องแสดงว่าคนกระทำอันนั้นไม่มีความจริงใจในการกระทำของตนเอง นอกจากนี้แล้ว ความจริงใจประการเดียวก็ไม่เพียงพอในการ

บริหารประเทศ นายวินัยย้ำว่า จำเป็นจะต้องประกอบไปด้วยความใจกว้างอีกด้วย ความใจกว้างในที่นี้หมายถึงต้องยอมรับในความแตกต่าง ฉะนั้นการออกบทบัญญัติหรือระเบียบข้อบังคับใดๆก็ตาม จะต้องไม่ผิดเพี้ยนไปจากกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งมาตรา ๑ ของกฎหมายสูงสุดนี้ก็ระบุไว้ชัดเจนว่า ราชอาณาจักรไทยนั้นจะแยกออกจากกันไม่ได้ ต้องเป็นหนึ่งเดียว คนก็เหมือนกัน รัฐต้องดูแลคนทุกคนในราชอาณาจักรอย่างยุติธรรม ความพยายามในการแก้ปัญหาต่างๆนั้นรัฐบาลได้ทำมาโดยตลอดและปัญหาอยู่ตรงที่ว่า นโยบายสวย แต่บางทีกลไกของรัฐในบางส่วนไม่ยอมสวยด้วยนี้เราจะทำอะไร อีกประเด็นหนึ่งที่สำคัญซึ่งนายวินัยพยายามชี้ให้ทุกคนเข้าใจถึงบทบัญญัติทางศาสนาอิสลาม พฤติกรรมของชาวมุสลิมนั้นไม่ได้เกิดขึ้นอย่างอัตโนมัติ หากแต่เป็นเรื่องบทบัญญัติทางศาสนา คำกล่าวที่ว่าสังคมของไทยมุสลิมเป็น "สังคมปิด" นั้น เป็นคำกล่าวที่ไม่เข้าใจถึงแก่นแท้และบทบัญญัติของศาสนาอย่างแท้จริง ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้วสังคมไทยมุสลิมพร้อมที่จะเปิดรับทุกอย่างที่ไม่ผิดบทบัญญัติทางศาสนา เทคโนโลยีวิชาการในส่วนใด ๆ ก็ตามที่ทำให้เกิดความเจริญแก่สังคม ด้านวิชาการ สาระต่างๆ เหล่านี้เรารับหมด แต่สิ่งใดที่ขัดกับบทบัญญัติศาสนา เราไม่สามารถรับได้ และผู้อภิปราย

ได้พยายามขยายความให้เห็นหลักการของชาวมุสลิมในท้ายที่สุด นายเด่น โต๊ะมีนา ส.ส. บัณฑิตานหลายสมัย ได้อภิปรายว่า เขายังไม่มีข้อสรุปว่ารัฐบาลมีความจริงใจหรือไม่ แต่จากประสบการณ์ในฐานะนักการเมืองที่ต้องรับรู้และสะท้อนปัญหาของประชาชน สิ่งที่เขาพบเห็นกับตัวเองเสมอก็คือความไม่เข้าใจจากกลไกรัฐ "บางส่วน" ที่ปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่น นอกจากไม่เข้าใจแล้วยังขยายผลต่อไปด้วยการนำเสนอ "เบื้องบน" ในลักษณะที่บิดเบือนข้อเท็จจริงอีกด้วย โดยยกตัวอย่างเมื่อคราวตนเองไปปราศรัยที่อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี เมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๒ มีรายงานทั้งลับและเปิดเผยข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์ว่าตนโจมตีโครงการฮารับันบารู ทั้งๆ ที่ตนเองสนับสนุนโครงการนี้ ทำให้เขาต้องรีบทำหนังสือชี้แจงไปยัง

ผู้นำกองทัพซึ่งโชคดีที่ทหารเข้าใจในเรื่องนี้ นายเด่นกล่าวว่าเขาโชคดีที่มีเส้นสายพอจะชี้แจงได้ แต่ถ้าหากกลไกรัฐทำเช่นนี้กับคนอื่นอะไรจะเกิดขึ้น นอกจากนี้ผู้อภิปรายยังกล่าวถึงแนวทางการดำเนินการตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติเมื่อ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจนให้ร่วมมือกับผู้นำมุสลิมให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา การแก้ไขให้มากขึ้นในทุกระดับ เพราะตระหนักดีว่าพี่น้องมุสลิมก็รักชาติบ้านเมืองเหมือนกัน ซึ่งสำหรับตัวนายเด่นเองแล้วถือว่านั่นคือความหวังใหม่ แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่น่าขบขัน เช่นการแต่งตั้งวุฒิสมาชิกใหม่ ไม่มีมุสลิมเลยแม้แต่คนเดียว และยังมีเรื่องการยื่นขอหนังสือเดินทางแต่เดิมที่คนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้น ที่ไม่สามารถยื่นขอได้ที่กอง

หนังสือเดินทาง กระทรวงการต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่กระทรวงศึกษาธิการพยายามคุมกำเนิดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ปัญหาเรื่องตะไค้ะยุติธรรมที่ใช้ได้เฉพาะ ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้นทั้ง ๆ ที่ขณะนี้มีการอิสลามอยู่ถึง ๒๘ จังหวัดด้วยกัน ซึ่งการผลักดันเรื่องนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้มีคำถามว่ารัฐบาลจริงใจหรือเปล่า

กลไกรัฐต้องถอดถอนต่อประชาชน ไม่ใช่ประชาชนมาถอดถอนต่อกลไกรัฐ

พลตรีกิตติ รัตนฉายา รองแม่ทัพกองทัพภาคที่ ๔ ซึ่งรับผิดชอบและทำงานใกล้ชิดพื้นที่มากกว่า ๒๘ ปี เน้นว่าปัญหาหลักที่ต้องทำอย่างเร่งด่วนในขณะนี้คือปัญหาเดียวคือเรื่องความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สินของประชาชน ท่านยังชี้ให้เห็นอีกว่า ปัญหาต่างๆ นั้นมิใช่รัฐบาลจะไม่รู้เรื่อง แต่ตัวปัญหามันอยู่ที่คน คนไทยมุสลิมเองนั้นไม่ใช่ตัวปัญหา แต่คนของรัฐต่างหากที่ทำให้มีปัญหาเกิดขึ้น เหมือนกับโคลนติดล้อไม่มีการแกะออก แนวทางที่คณะกรรมการอำนวยการแก้ปัญหาความมั่นคงแห่งชาติ สภาความมั่นคงแห่งชาติเสนอขึ้นมา นั้นเป็นเสมือน "พระเอก" ที่จะมาแกะโคลนที่ติดล้อเหล่านั้นให้หมดไป เสียที พลตรีกิตติยกตัวอย่างการให้คนไทยมุสลิมแก้ปัญหาคนไทยมุสลิม เช่น คุณเด่นมีเรื่องหนักใจอะไรให้แกไปเองเลย โดยมีการร่วมมือกัน เชิญมุสลิมทั้ง ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้มาพูดกัน มันก็สามารถแก้ปัญหาคลี่คลายปัญหาได้ รัฐบาลมองเห็นจึงได้เปลี่ยนแนวทางหรือเปลี่ยนนโยบาย อย่างไรก็ตามในขณะนี้ที่น่าเป็นห่วงก็คือ การที่ต่างคนต่าง

ทำ ขาดการประสานงาน กลไกรัฐไม่เป็นเอกภาพ ทำให้ปัญหามีลักษณะยืดเยื้อไม่ได้รับการแก้ไข เสียที พลตรีกิตติกล่าวในตอนหนึ่งว่า เราต้องใช้เวลา เราจะพลิกหน้ามือเป็นหลังมือไม่ได้ จึงต้องใช้เวลาต้องอดทน ที่สำคัญที่สุด กลไกรัฐต้องถอดถอนต่อประชาชน ไม่ใช่ประชาชนมาถอดถอนต่อกลไกรัฐ

ผู้พูดอภิปรายคนสุดท้ายคือ นายพิชัย รัตนพล รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งย้ำว่า ถ้าหากไม่มีการเปลี่ยนวิธีคิดแก้ไขปัญหากันแล้วอีก ๑๐ ปีข้างหน้าก็ต้องมานั่งพูดอย่างนี้กันอีก ปัจจัยที่ก่อความยุ่งยากในการเปลี่ยนวิธีคิดและวิธีดำเนินการในการแก้ปัญหา นั้นอยู่ที่ความไม่เข้าใจและฝังใจในอดีตที่สะสมกันมายาวนาน แก่นของปัญหานั้นอยู่ที่พฤติกรรมของคนซึ่งแต่ก่อนนั้นเราไม่ได้มองกันที่จุดนี้ แต่กลับไปมองที่ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสังคมอื่น ๆ รองเลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติชี้แจงว่า สำหรับกลไกรัฐที่ต้องมีการเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นประการแรกต้องขจัดความไม่เข้าใจด้วย ความเข้าใจคือเข้าใจความแตกต่างของศาสนา วัฒนธรรมและภาษาสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยทั้งสิ้น แต่เดิมนั้นข้าราชการประจำมักเอาตัวเองเป็นตัวตั้ง ในการพิจารณาปัญหาต่างๆ ซึ่งต่อไปนี้ต้องหันมาเอาทางด้านประชาชนเป็นตัวตั้งแทน ใช้การประนีประนอมอันเป็น

จุดเด่นของสังคมไทยแก้ปัญหาและมีการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่กลไกรัฐกับพี่น้องมุสลิมมากขึ้นกว่าแต่ก่อน นายพิชัยชี้ให้เห็นถึงความเป็นจริงอย่างหนึ่งในสังคมไทยคือ คนที่รู้ปัญหาไม่มีอำนาจ แต่คนที่มียอำนาจน้อยคนที่รู้ปัญหา ขณะนี้ได้มีการอบรมทำความเข้าใจในแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างเป็นทางการและเป็นระบบและต่อเนื่องด้วยหลักคิดที่ว่า "เมื่อคิดถูก ก็ยอมทำถูก" และที่สำคัญก็คือ กลไกรัฐจะได้หุตาสว่างเสียทีหลังจากที่ไม่สามารถแยกมิตรแยกศัตรูได้อย่างถูกต้องมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ นอกจากนี้ยังต้องเน้นการเรียนรู้จากประชาชน เช่นว่าท่านอิหม่ามนั้นเป็นผู้นำที่สำคัญ เป็นกุญแจสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจและให้ประชาชนมีศรัทธา เมื่อท่านเข้าใจเรา ท่านก็จะถ่ายทอดไปสู่ประชาชน ผลที่ตามมาคือความสงบและความสามัคคี ผู้รักบ้านรักเมืองนั้นมีมากมาย ใครตำหนิก็ต้องรับฟังเอามาแก้ไข จับเข้าคุยกัน สงสัยอะไรกันก็ถามกันตรง ๆ ระบบราชการบ้านเรานั้นมีจุดอ่อน เมื่อไหร่หนึ่งโต๊ะประชุมกันต้องสวมหัวโขนกันทันที ต่างฝ่ายต่างต้องรักษาเกียรติภูมิ แต่ลงจากเวทีแล้วมักจะไม่มีปัญหา ต้องหันมาจับเข้าคุยกันให้มากขึ้น สร้างความเข้าใจและขจัดความหวาดระแวง รองเลขาธิการสภาความมั่นคงฯกล่าวในตอนสุดท้ายว่า บัณฑิตตอนล่างนั้นมี

เอกลักษณ์ที่เด่นและงดงามไม่แพ้ภาคอื่นและศิลปวัฒนธรรมเหล่านี้ล้วนเป็นสมบัติของคนไทยทุกคน กล่าวโดยสรุป การอภิปรายวันนั้นบรรยากาศโดยทั่วไปได้รับการต้อนรับจากประชาชนอย่างคับคั่งมีคนฟังแน่นห้องประชุม จนล้นออกมาข้างนอก รวมกว่า ๕๐๐ คน พร้อมกับมีการถ่ายทอดสดผ่านสถานีวิทยุตลอดรายการ สิ่งที่ผู้พูดอภิปรายทั้ง ๕ ท่านได้แสดงออกมามีความหมายตรงกันตรงใจที่ว่าการจะสลายปัญหาต่างๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ที่สำคัญอยู่ที่การสร้าง ความเข้าใจระหว่างกัน เลิกระแวงกันเสียที แต่หนทางที่จะปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนั้นไม่ใช่ง่าย ยังมีปัญหาอุปสรรคอีกมากมายที่จะต้องรับแก้ไข โดยเฉพาะเมื่อสะท้อนออกมาจาก

มุมมองของคนท้องถิ่นเอง สิ่งที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคำนึงถึงคือความหลากหลายในสังคมไทย ประชาชาติไทยซึ่งประกอบขึ้นมาด้วยคนหลายเชื้อชาติและศาสนา ต้องอยู่ร่วมกันได้ด้วยเกียรติและศักดิ์ศรีเสมอกัน ในฐานะคนไทยเหมือนกัน จากนั้นแล้วสังคมที่เป็นเอกภาพและสามัคคีก็จะเป็นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจ การกระจายผลของการพัฒนาเศรษฐกิจก็อาจจะบังเกิดขึ้นได้ ความหวังใหม่ได้ก่อตัวขึ้นแล้ว รอแต่ความเป็นจริงให้ปรากฏขึ้นมาเท่านั้น